

KONSERVATUVAR ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARININ ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. İlker Kömürcü
Bülent Ecevit Üniversitesi
ilkerkomurcu@gmail.com

Özet

Bu araştırma, konservatuvar öğrencilerinin akademik başarılarının çeşitli demografik değişkenler üzerinden incelenmesi temel amacını taşımaktadır. Bu amaçla Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarına kayıtlı 94 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. İlişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda verilerin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanarak tablolastırılmış, ele alınan değişkenler arasındaki ilişkiler t testi ve varyans analizi ile hesaplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 19 paket programından yararlanılmış, iki grup ortalamaları arasında fark olup olmadığı ise t testi ile belirlenmiştir. Araştırma sonunda konservatuvar öğrencilerinin akademik başarı puanları ile cinsiyet, mezun olunan lise türü ve kardeş sayısı arasında anlamlı ilişkilerin bulunmadığı; sınıf düzeyleri, yaş, barınma olanakları ve gelir düzeyi değişkenleri ile akademik başarıları arasında anlamlı ilişkilerin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Konservatuvar Eğitimi, Akademik Başarı, Demografik Değişkenler.

INVESTIGATION OF ACADEMIC ACHIEVEMENT OF CONSERVATORY STUDENTS BASED ON DIFFERENT VARIABLES

Abstract

The main purpose of this research has examining the academic achievements of conservator students through various variables. For this purpose, 94 students studying at Bülent Ecevit University State Conservatory, have formed the study group of the research. The frequency and percentage distributions of the data were tabulated and the relationships between the variables were calculated by the t test and ANNOVA. SPSS 19 package program was used for the analysis of the obtained data, and the difference between the two group averages was determined by t test. At the end of the research, it was determined that there is no significant relationship between the academic achievement scores of the conservator students and their genders, graduated high school type and number of siblings. Class levels, age, opportunities for shelter, income level variables and academic achievement were found to have significant relationships.

Keywords: Conservatory Education, Academic Achivement, Demographic Variables.

GİRİŞ

Eğitim süreci, bireye planlı ve kontrollü şekilde istenilen yeterlilikleri kazandırma sürecidir. Bu süreç içinde bireydeki girdi ve çıktılar arasındaki ilişki örgüsünün gücü öğrencinin başarısını ortaya koymaktadır. Eğitim sürecinin önemli parçalarından biri girdi ve çıktı ilişkisini ortaya koymaya yönelik değerlendirme süreçleridir. Bu değerlendirme süreçleri öğrencinin akademik başarısını da ortaya koymaktadır. Wolman (1973) başarıyı öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlar yönünde bir ilerleme olarak tanımlamaktadır. Bu ilerlemenin hızı ve yoğunluğu başarının düzeyini de ortaya koymaktadır. Akademik başarı, örgün eğitimle öğrencilere kazandırılmak istenen yeterliliklere yönelik edinilen kazanımlar olarak tanımlanabilir.

Bireyi planlı ve kontrollü bir şekilde kültürlenme süreci olarak tanımlanabilecek olan eğitim süreci birçok faktörü içinde barındırmaktadır. Her ne kadar planlı ve kontrollü bir ortam yaratılmaya çalışılsa bile çoğu zaman kontrol altında olmayan sosyolojik, ekonomik, kültürel ve psikoloji etkenler eğitim ortamlarına nüfus etmekte ve eğitim süreçlerini etkilemektedir. Konservatuvarlar sanatçı yetiştiren kurumlardır. Duyguları ifade etmenin önem taşıdığı sanat eğitiminde konservatuvar öğrencilerin örgün eğitim ortamı dışında içinde bulunduğu koşullar daha da önem kazanmaktadır.

Sosyo-ekonomik ve demografik değişkenlerin başarı üzerindeki etkisi, çeşitli araştırmalarla ortaya konmaya çalışılmıştır. Örneğin, bazı araştırmacılar okul başarısının aileden bağımsız olarak ele alınamayacağını ileri sürmektedirler (Coleman ve diğerleri, 1966; Jencks ve diğerleri, 1972; Bowles ve Gintis, 1976). Özer ve Sarı (2009), çevresel, ekonomik, kültürel, sağlık, ailenin gelir durumu, ebeveynlerin eğitim düzeyleri gibi başarıyı etkileyen birçok faktör olduğunu belirtmektedir. Sarıer (2016), akademik başarıyı etkileyen en etkili faktörlerden birinin sosyo-ekonomik durum olduğunu belirtmektedir.

Araştırmalardan, yaygın eğitim ortamlarının yanı sıra örgün eğitim ortamlarının da çeşitli değişkenlerden etkilenebileceği görülmektedir. Eğitim süreçlerini doğru değerlendirmek ve etkili eğitim ortamları yaratabilmek için öğrenme ve eğitim ortamını etkileyen bu değişkenlerin neler olduğunu ortaya çıkarmak, öğrenme süreçlerine etki oranını belirlemek önem taşımaktadır.

Eğitimin her aşamasını etkileyen bu unsurlar lisans eğitimi ile farklı bir boyuta taşınmaktadır. Bireyin hayata atılmadan önceki son eğitim aşaması olan lisans eğitimi aynı zamanda bir mesleki eğitim olması bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Üniversite eğitiminin en önemli amaçlarından biri öğrencilerin öğretim planları bağlamında hedeflenen kazanımlara en üst düzeyde ulaşmalarıdır. Öğrencilerin bu hedeflere ulaşmadaki hazırbulunuşluk düzeyleri akademik başarıları için önem taşımaktadır. Bloom da (1995) hazırbulunuşluk düzeyinin eğitimin önemli bir girdisi olduğunu belirtmektedir. Hazırbulunuşluk, bireyin öğrenme için gerekli önkoşul niteliğindeki tutum ve davranışlara işaret etmekle birlikte (Binbaşıoğlu, 1995; Ülgen, 1997; Yılmaz ve Sünbül, 2003; Başaran, 1998; Yenilmez ve Kakmacı, 2008) aynı zamanda sosyal, kültürel, ekonomik etkenleri de içermektedir (Leventhal, Selner-O'Hagan, Brooks-Gunn, Bingenheimer ve Earls, 2004; Farver, Xu, Eppe ve Lonigan, 2006; McLoyd, 1998). Sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik değişkenlerin öğrenme ortamlarına etkisine yönelik araştırmaların yaş, cinsiyet, ailenin geliri, bireyin önceki eğitim durumu gibi konularda yoğunlaştığı görülmektedir. Eğitim sürecini etkileyen değişkenleri belirleyerek bu değişkenlerle başarı düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak etkin bir öğrenme ortama yaratabilmek için büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı demografik faktörlerin konservatuvar öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde ne yönde bir etkiye sahip olduğunu, aralarında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını araştırmaktır.

Araştırma Problemi

Demografik değişkenler Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören öğrencilerin akademik başarılarını anlamlı şekilde etkilemekte midir?

Araştırma Soruları

1. Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre akademik ortalamaları arasında anlamlı ilişki var mıdır?
2. Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre akademik ortalamaları arasında anlamlı ilişki var mıdır?
3. Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören öğrencilerin yaşlarına göre akademik ortalamaları arasında anlamlı ilişki var mıdır?
4. Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre akademik ortalamaları arasında anlamlı ilişki var mıdır?
5. Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören öğrencilerin barınma değişkenine göre akademik ortalamaları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

6. Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören öğrencilerin gelir düzeyleri değişkenine göre akademik ortalamaları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

7. Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören öğrencilerin kardeş sayılarına göre akademik ortalamaları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma mevcut durumu ortaya koyması bakımından betimsel niteliktedir. Konservatuvar öğrencilerinin akademik başarılarına etki eden değişkenleri aydınlatmak, değişkenler arasında olası ilişkileri ortaya çıkarma amaçlanmaktadır. Bu amaçla ilişkisel tarama modeli kullanılmış, değişkenler arasındaki ilişkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyini belirlemek, iki veya daha fazla değişkenin birlikte tutarlı bir değişim gösterip göstermediğini ortaya koymak için korelasyon testi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 öğretim yılında Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğrenim gören toplam 80 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunu oluşturan öğrenciler seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Tablo 1: Örneklem Grubunun Sınıf ve Cinsiyet Dağılımı

		<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Cinsiyet</i>	<i>Kız</i>	46	48,9
	<i>Erkek</i>	48	51,1
	<i>Toplam</i>	94	100
<i>Sınıf</i>	<i>Lisans 1</i>	31	33,0
	<i>Lisans 2</i>	24	25,5
	<i>Lisans 3</i>	11	17,7
	<i>Lisans 4</i>	28	29,8
	<i>Toplam</i>	94	100

Verilerin Toplanması

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin akademik not ortalamalarına ilişkin veriler Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınarak öğrenci işleri birimi tarafından sağlanmıştır. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin verilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından 11 soruluk bir anket düzenlenmiş ve çalışma grubuna uygulanmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Öğrencilerin akademik başarı puanlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesinde t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Analizler için SPSS-19 programından yararlanılmıştır. Böylelikle öğrencilerin akademik başarıları ile cinsiyet, sınıf, yaş, mezun olunan okul, barınma durumları, gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca alt problemlerde yer alan bağımsız değişkenler (cinsiyet, barınma, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, öğrenim gördükleri öğretim türü) ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için t- testine ve Anova sonuçlarına bakılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2: Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Cinsiyetleri ve Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişki

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>x</i>	<i>SS</i>	<i>Sd</i>	<i>f</i>	<i>p</i>
<i>Kız</i>	46	2,2952	,70446	92	7,258	,076
<i>Erkek</i>	48	2,5158	,47088			

Tablo 2'den anlaşıldığı gibi konservatuvar öğrencilerinin akademik başarıları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 3: Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri ve Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişki

Sınıf	N	x	SS	Sd	f	p
Lisans 1	31	2,0338	,56731	3	12,044	,000
Lisans 2	24	2,3533	,61086			
Lisans 3	11	2,5620	,50093			
Lisans 4	28	2,8271	,35322			

Lisans1-Lisans3 p=.030, Lisans1-Lisans4=.000, Lisans2-Lisans4 = .008

Tablo 3'e göre konservatuvar öğrencilerinin akademik başarıları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre lisans 1 ve lisans 4 sınıfların sonuçlara etki ettiği ve başarı düzeyinin sınıf ile beraber artış gösterdiği görülmektedir.

Tablo 4: Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşları ve Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişki

Yaş	N	x	SS	Sd	f	p
18-22	38	2,2132	,48180	2	4,027	,021
22-28	52	2,5185	,66284			
29+	4	2,8200	,21939			

Tablo 4'te verilen değerler, öğrencilerin yaşları ile akademik ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve yaş ortalaması yükseldikçe akademik başarı ortalamalarının da yükseldiğini göstermektedir.

Tablo 5: Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türü ve Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişki

Okul	N	x	SS	Sd	f	p
Anadolu Lisesi	38	2,5379	,53462	4	1,078	,372
Sosyal Bilimler Lisesi	8	2,4950	,87262			
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	26	2,3262	,63739			
AGSL	16	2,2013	,63965			
İmam Hatip	6	2,3733	,16108			

Tablo 5 verilerinde göre öğrencilerin akademik başarıları ile mezun oldukları lise türü arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 6: Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Barınma Olanakları ve Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişki

Barınma	N	x	SS	Sd	f	p
Aile akraba yanı	12	2,5367	,39766	3	5,813	,001
Kira	64	2,5072	,57220			
Yurt	16	1,8775	,63392			
Diğer	2	2,7000	,00000			

Tablo 6'ya göre öğrencilerin barınma olanakları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre aile ya da akraba yanında kalan öğrencilerin başarı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Gelir Düzeyleri ve Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişki

Gelir Düzeyi	N	\bar{x}	SS	Sd	f	p
<1500	30	2,6140	,50854	4	2,521	,047
1500-2500	36	2,3861	,65479			
2500-3500	14	2,4143	,37939			
3500-4500	8	2,0000	,61099			
4500<	6	2,0367	,83140			

Tablo 7 incelendiğinde konservatuvar öğrencilerinin akademik başarıları ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve gelir düzeyi arttıkça akademik başarının düştüğü görülmektedir.

Tablo 8: Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Kardeş Sayıları ve Akademik Ortalamaları Arasındaki İlişki

Kardeş Sayısı	N	\bar{x}	SS	Sd	f	p
Yok	10	2,7080	,49913	4	1,220	,308
1	26	2,2423	,59332			
2	22	2,3900	,52706			
3	20	2,4180	,72277			
4+	16	2,5013	,59622			

Tablo 8 incelendiğinde konservatuvar öğrencilerinin kardeş sayıları ve akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma kapsamında konservatuvar öğrencilerinin akademik başarıları cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, mezun olunan lise türü, barınma olanakları, gelir düzeyleri ve kardeş sayıları değişkenleri bakımından incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda konservatuvar öğrencilerinin cinsiyetlerinin akademik başarıları üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin okula başladıkları yıl akademik ortalamalarının en düşük olduğu yıl olarak göze çarpmakta, sınıf düzeyinin yükselmesi ile birlikte akademik başarılarının da arttığı görülmektedir. Bu husus iki şekilde değerlendirilebilir. İlk olarak öğrencilerin üniversiteye yeni başladıklarında üniversite ortamına yeterince adapte olamayabilecekleri ve bu nedenle başarı düzeyinin birinci sınıfta en alt noktada olduğu değerlendirilebilir. İkinci olarak öğrencilerin sınıfları ilerledikçe mesleki farkındalıklarının ve motivasyonlarının artması ile birlikte akademik başarılarının da artmış olabileceği yönünde bir değerlendirme yapılabilir. Her iki değerlendirme de yeni araştırmalarla açıklığa kavuşturulmalıdır.

Yaş değişkeni ile ilgili veriler analiz edildiğinde öğrencilerin yaşları ilerledikçe akademik başarılarının arttığı görülmektedir. Bu sonuçlar öğrencilerin ileri yaşlarda dersleri ile ilgili daha fazla bilince ve akademik olgunluğa sahip olduğuna işaret etmektedir.

Konservatuvar öğrencilerinin mezun oldukları lise türü çok büyük çeşitlilik gösterse de mezun olunan lise türünün akademik başarı üzerinde bir etkisi olmadığı görülmektedir. Mezun olunan lise türü akademik başarı üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etki yaratmamaktadır.

Analiz sonuçlarına göre konservatuvar öğrencilerinin barınma olanakları akademik başarılarını etkilemektedir. Buna göre ev ortamında kalıp kira ödemeyen ya da kira ödeme sorunu bulunmayan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları daha yüksekken, kirada kalan ya da yurttan kalan öğrencilerin

başarı düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Kira olsun ya da olmasın her iki durumda da evde kalan öğrencilerin akademik başarıları yurttaki öğrencilere göre daha yüksektir. Bu nedenle evde kalan öğrencilerin yurttaki öğrencilere göre çalışma ortamlarının daha verimli olduğu söylenebilir. Öte yandan barınma sorunu ile ilgili ekonomik bir kaygısı olmayan öğrencilerin akademik başarılarının diğerlerine oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu nedenle barınma ile ilgili ekonomik kaygıların da akademik başarı düzeyini olumsuz yönde etkilediği değerlendirilebilir.

Konservatuvar öğrencilerinin gelir düzeyleri ile akademik başarıları arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buna göre akademik başarıları en yüksek olan öğrencilerin en düşük gelir düzeyine sahip olan öğrenciler olduğu görülmektedir. Öğrencilerin gelir düzeyi yükseldikçe akademik başarılarının düştüğü görülmektedir. Bu sonuçlara göre gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin okulu bir an önce başarıyla bitirme, mezun olma ve bir an önce iş hayatına atılma konusunda motivasyonlarının diğer öğrencilere oranla daha yüksek olduğu değerlendirilebilir.

Konservatuvar öğrencilerinin kardeş sayısının akademik başarı üzerinde herhangi bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak konservatuvar öğrencilerinin akademik başarı puanları ile cinsiyet, mezun olunan lise türü ve kardeş sayısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Sınıf düzeyleri, yaş, barınma olanakları ve gelir düzeyleri konservatuvar öğrencilerinin akademik başarılarını etkilemektedir. Sınıf düzeyi, gelir düzeyi ve yaşı grubu yüksek olan öğrencilerin akademik başarıları daha düşük olduğundan bu grupta yer alan öğrencilerin akademik başarılarını yükseltmek için motivasyonlarını artırıcı ek önlemler ve destek programlarının uygulanması faydalı olabilir. Barınma açısından yurttaki öğrencilerin akademik başarısının düşük olması yurtların çalışma ortamlarının konservatuvar öğrencilerinin çalışmasına uygun olmadığı şeklinde değerlendirilebilir. Konservatuvar öğretim planlarında ağırlıklı olarak performansa dayalı derslerin yer alması öğrencilerin çalışma ortamlarının da performansa uygun olmasını gerektirmektedir. Konservatuvar öğrencilerinin akademik başarılarının yükselmesi için yurtlarda performans dersleri çalışma atölyeleri ya da odalarının düzenlenmesi faydalı olabilir.

Not: Bu çalışma 18-20 Mayıs 2017 tarihlerinde Antalya’da düzenlenen 8’inci Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresinde bildiri olarak da değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

Başaran, İ. E. (1998). *Eğitim psikolojisi (5. Baskı)*. Ankara: Aydan Web Tesisleri.

Binbaşıoğlu, C. (1995). *Eğitim psikolojisi (9. Baskı)*. Ankara: Yargıcı Matbaası.

Bloom, B. (1995). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme (2. Baskı)*. (Çeviren: Durmuş Ali Özçelik). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Bowles, S. and Gintis, H. (1976). *Schooling in capitalist America: Educational reform and the contradictions of economic life*. New York: Basic Books.

Coleman, J., Campbell, E., Hobson, L., McPartland, J., Mood, A., Weinfeld, F., York, R. (1966). *Equality of educational opportunity*. Washington, D. C.: Office of Education, Health and Welfare.

Farver, J.A.M., Xu, Y., Eppe, S. & Lonigan, C.J. (2006). Home environments and young Latino children’s school readiness. *Early Childhood Research Quarterly*, 21, 196-212.

Gullo, D. F. & Burton, C. B. (1992). Age of entry, preschool experience, and sex as antecedents of academic readiness in kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly*, 7, 175-186.

Jencks, J. ve diğerleri (1972) *Inequality: A reassessment of the effect of family and schooling in America*. New York: Basic Books.

Leventhal, T., Selner-O'Hagan, M. B., Brooks-Gunn, J., Bingenheimer, J. B. & Earls, F. J. (2004). The homelife interview from the project on human development in Chicago neighborhoods: Assessment of parenting and home environment for 3 to 15 year-olds. *Parenting: Science and Practice*, 4(2-3), 211–241.

McLoyd, V. C. (1998). Socio-economic disadvantage and child development. *American Psychologist*, 53(2), 185- 204.

Özer, H., & Sarı, A. (2009). Kovaryans Analizi Modelleriyle Üniversite Öğrencilerinin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Atatürk Üniversitesi İİBF Öğrencileri için Bir Uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:24, Sayı:2, ss.105-126.

Sarıer, Y. (2016). Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-analiz Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, ISSN:1300-5340 DOI: 10.16986/HUJE.2016015868.

Ülgen, G. (1997). *Eğitim psikolojisi*. İstanbul: Alkim Yayınevi.

Wolman, B. B. (1973). *Victims of success: Emotional problems of executives*. New York: Quadrangle.

Yenilmez, K. ve Kakmacı, Ö. (2008). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin matematikteki hazır bulunuşluk düzeyi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 529-542.

Yılmaz, H. ve Sünbül, A. M. (2003). *Öđretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Mikro Yayınları.